

**UCHWAŁA NR IX/109/2015
RADY GMINY DOBRZCZ**

z dnia 29 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dobrcz na lata 2016-2018

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015r. poz. 1515, 1890) w związku z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015r. poz. 332, 1045, 1198, 1199, 1830) Rada Gminy Dobrcz uchwala, co następuje :

§ 1. Przyjąć "Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrcz na lata 2016-2018" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrcz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016r.

Przewodniczący
Rady Gminy
Halina Pietrzak

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2016-2018

W GMINIE DOBR CZ

Dobrcz 2015 r.

Wprowadzenie

W niniejszym programie skupiono się przede wszystkim na zadaniach gminy Dobrcz w zakresie zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

To z myślą o rodzinie ustawodawca postanowił zastąpić dotychczasowy prymat prorodzinnych form opieki, pracą z rodziną w jej środowisku lokalnym, w jej miejscu zamieszkania.

Asystenci rodziny wspierają swoich podopiecznych w pokonywaniu trudności życiowych, zwłaszcza, jeśli dotyczą one opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny, powinien być przyjacielem rodziny, kimś kto nie „wiecznie krytykuje”, tylko stara się zobaczyć coś pozytywnego w kliencie. Stara się dostrzegać ukryty potencjał i nie skupia się na deficytach podopiecznego. Asystent spotyka się z rodziną w miejscu jej zamieszkania i wspólnie z nią opracowuje plan wychodzenia z trudnej sytuacji. W swojej pracy opiera się na zasobach rodziny.

W czasie wspólnych działań z członkami rodziny pomaga w codziennej organizacji dnia, pokazuje jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe, opiekować się i wychowywać dzieci. Doradza jak zarządzać budżetem domowym. Informuje jak działają urzędy, wyjaśnia jak wypełniać dokumentację oraz realizować sprawy urzędowe. Wspiera w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, służby zdrowia, policji i innych instytucji. Motywuje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i znalezienia pracy.

Jednakże najważniejsze w tych działaniach jest samo zaangażowanie rodziny, bez którego nie jest możliwa skuteczna pomoc. Najważniejszymi problemami w pracy asystenta oprócz braku współpracy ze strony rodziny jest:

- konieczność uzyskiwania zgody na asystenturę przez rodzinę (gdy nie ma postanowienia sądu rodzinnego ustanawiającego asystenta dla danej rodziny),
- roszczeniowe postawy klientów (obarczanie asystenta odpowiedzialnością za niepowodzenia we wszystkich sferach życia rodziny)
- brak poczucia bezpieczeństwa w pracy asystenta (agresja członków rodziny, choroby psychiczne) itp.

Pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zdarzają się sytuacje, że zachodzi konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Nie wystarcza samo zaangażowanie pracowników, w całym procesie bardzo ważna jest współpraca rodzin oraz ich postawa.

Ustaw o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczona w pieczy zastępczej (art. 32 w.w. ustawy).

I. Podstawa prawna programu :

Działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną realizowane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015r. poz. 332).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. poz. 1390).

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2015r. poz.1286 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012r. poz. 124).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r. poz. 163 ze zm.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i Opiekuńczy

II. Diagnoza problemów społecznych w gminie Dobrcz

Gmina Dobrcz położona jest w północno-wschodniej części powiatu bydgoskiego. Obejmuje obszar o pow. 13.007ha i liczy 10908 mieszkańców (dane na 30.06.2015r.) Gmina Dobrcz podzielona jest na 32 wsie skupione w 21 sołectwach. Gmina ma charakter rolniczy, użytki rolne stanowią 10.649 ha powierzchni całkowitej, lasy i grunty leśne, nieużytki zajmują 2.358 ha powierzchni całkowitej. Część obszaru gminy zajmuje Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych. Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne; magistrała kolejowa z Wybrzeża Gdańskiego do Bydgoszczy i dalej do Poznania i Wrocławia. Przyczynia się to obok bliskości Bydgoszczy do powolnego rozwoju szeregu zakładów handlowo-usługowych i powolnej lecz stopniowej zmiany charakteru gminy z typowo rolniczej na wielofunkcyjny.

Gminę Dobrcz wg. stanu na dzień 31.12.2014r. zamieszkiwało 10.810 mieszkańców, w tym 5.411 kobiet i 5399 mężczyzn.

Tabela przedstawiająca liczbę mieszkańców na terenie gminy Dobrcz w latach 2012-2014.

Tabela 1. Ludność w gminie, struktura demograficzna.

Rok	2012	2013	2014
Liczba mieszkańców w tym:	10.472	10.870	10.908
kobiety	5.239	5.627	5.685
mężczyźni	5.233	5.243	5.223

Ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało w 2014r- 347 rodzin ,

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	333	376	347

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodów wskazanych w poniższej tabeli.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy.

L.p	Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
		2012r.	2013r.	2014r.	2012r.	2013r.	2014r.
1	ubóstwo	270	296	269	848	962	840
2	sieroctwo	3	4	5	12	17	20
3	bezdomność	8	9	11	8	9	11
4	potrzeba ochrony macierzyństwa	64	77	83	324	406	419
5	bezrobocie	166	188	177	540	616	572
6	niepełnoprawność	98	114	101	263	305	286
7	długotrwała lub ciężka choroba	117	138	128	355	411	398
8	bezzadność w sprawach opiekuń-wychow. i prowadz. gospodarstwa domowego-ogółem	49	58	56	184	218	219
	w tym rodziny niepełne	35	43	37	113	141	125

	W tym rodziny wielodzietne	7	7	7	43	41	40
9	alkoholizm	61	60	58	148	150	129
10	trudności po opuszczeniu zakładu karnego	11	12	11	20	23	17
11	zdarzenie losowe	5	3	5	16	14	16

Jak wynika z powyżej przedstawionych danych najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów, bezrobocie.

Tabela 4. Rynek pracy

Rok	2012r.	2013r.	2014r.
Bezrobotni ogółem	439	514	471
Bezrobotni długotrwale ogółem	212	231	254
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	85	67	56

Pozostawanie bez pracy jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny.

Z analiz prowadzonych przez pracowników socjalnych, którzy posiadają bezpośredni kontakt z mieszkańcami gminy wynika, że w rzeczywistości wskaźnik bezrobocia jest wyższy, gdyż wielu mieszkańców pozostaje bez stałej pracy, ale nie są oni zarejestrowani w biurze pracy. Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i często jest przyczyną powstawania wielu dysfunkcji.

Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba również destabilizują osoby i środowisko rodzinne. W obecnych realiach za niepełnosprawne można uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny

i umysłowy powoduje trwałe i okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról

i zadań społecznych. Znaczenie tego problemu wynika z rozmiarów i powszechności występowania niepełnosprawności tj. duża liczba osób ubiegająca się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, coraz większa liczba osób otrzymujących zasiłki stałe z uwagi na niepełnosprawność.

W dalszej kolejności przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wiąże się ona z dysfunkcjami w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałością emocjonalną rodziców, problemami wychowawczymi.

Rodzinom niewydolnym wychowawczo i mającym problemy opiekuńczo-wychowawcze po rozeznaniu ich sytuacji może być przyznany asystent rodziny. Zajmuje się on niezależnie od pracowników socjalnych wyłącznie pomocą i bezpośrednią pracą z rodziną, gdzie zagrożone jest dobro dziecka. Asystent rodziny jest znaczącym elementem wspierania rodziny w środowisku. Podstawowym zadaniem asystenta jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Do 30 października 2015r. tutejszy Ośrodek objął wsparciem asystenta rodziny 19 środowisk.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta.

Rok	2012	2013	2014	do 30.10.2015r.
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	6	9	11	19

Rola asystenta polega na wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny te borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest często wynikiem kilkuletnich zaniedbań.

Ważnym faktem jest to, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgoda i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Pomoc rodzinom ma na celu

przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról społecznych i opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji, gdzie rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta zostaje im ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem pieczy zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej za dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki za jego pobyt. W pierwszym roku w pieczy zastępczej gmina ponosi 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku 30%, a w trzecim i następnych latach 50%.

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej gmina Dobrcz współfinansowała w roku 2015 (stan na 30.10.2015r.) pobyt 10 dzieci w rodzinach zastępczych oraz 5 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Należy podkreślić, iż w jednej rodzinie może występować kilka przesłanek uprawniających do korzystania z pomocy społecznej. Kolejną z nich jest alkoholizm, który często powoduje dysfunkcje i rozkład rodziny.

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która zaczyna się podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych i w znacznym stopniu upośledza podstawowe funkcje rodziny oraz zaburza rozwój dzieci.

Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Dobrczu rozpatrzyła do 30 października 2015r. 7 wniosków o poddanie leczeniu odwykowemu. Poniżej została przedstawiona tabela obrazująca liczbę wniosków kierujących osoby uzależnione od alkoholu na leczenie w latach 2012-2015.

Tabela 5. Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe.

Rok	2012	2013	2014	2015
Wnioski do GKRPA o poddanie leczeniu odwykowemu	18	21	27	7
Wnioski skierowane do Sądu o zastosowanie przymusowego leczenia	0	6	8	7

Praca z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin jest bardzo trudna i długotrwała. Wymaga wsparcia wielu osób i instytucji.

Dużym problemem występującym na terenie gminy Dobrcz jest także zjawisko przemocy w rodzinie.

Oszacowaniu skali tego zjawiska służą dane dotyczące realizacji procedury interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie- „Niebieskie karty”. W każdym z przypadków udzielono ofiarom przemocy daleko idącej pomocy ze strony wszystkich instytucji, których przedstawiciele uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach zespołów roboczych. Ofiarom przemocy udzielana jest także pomoc poprzez umieszczenie ich w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar przemocy w Tucholi. Problem przemocy od kilku lat zaczyna przebijać się świadomości społecznej. Stopniowo zaczęto podejmować działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska. Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna, ekonomiczna oraz zaniedbania wychowawcze dzieci. Wbrew stereotypom ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. Marginesu społecznego, lecz także w dobrze sytuowanych, uważanych za normalnie funkcjonujące i występujące we wszystkich grupach społecznych.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego do 30 października 2015r. wpłynęło 30 zgłoszeń-Niebieskie Karty-występowania przemocy w rodzinie.

Tabela 6. Liczba założonych Niebieskich Kart w związku z występowaniem przemocy domowej

Rok	2012	2013	2014	Na dzień 30.10.2015r.
Liczba Niebieskich kart	11	29	22	20

III. Adresaci Programu :

Rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Dobrcz wychowujące dzieci, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

IV. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Dobrcz.

Instytucje i organizacje funkcjonujące na terenie Gminy Dobrcz świadczące pomoc w opiece nad dzieckiem oraz realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny.

- Urząd Gminy w Dobrczu
- Gminny Ośrodek pomocy Społecznej
- Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- Kuratorzy Sądowi
- Komisariat Policji w Koronowie
- Placówki Służby Zdrowia
- Placówki Oświatowe
- Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Bydgoszczy
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koronowie
- Punkt Konsultacyjno-Poradniany
- Organizacje pozarządowe-Towarzystwo Rozwoju Gminy Dobrcz, Lokalna Grupa Działania „Trzy Doliny”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Kozielec i okolic i inne.

V. Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ich wspieranie prawidłowym funkcjonowaniu przez służby pomocowe.

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin.
2. Zapewnienie rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
3. Szeroka współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny.
4. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej poprzez wprowadzenie w rodzinę asystenta rodziny.
5. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka.
6. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych i monitorowanie środowisk rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji.
7. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadry pomocy społecznej.

VI. Zasady finansowania.

Środki na realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 pochodzić będą ze środków własnych budżetu gminy Dobrcz w tym z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. wnikliwe rozeznanie rodzin pod kątem dysfunkcji, funkcjonowania i potrzeb,
2. wsparcie dla rodzin, które mają trudną sytuację finansową- z systemu zabezpieczenia socjalnego,
3. ograniczenie liczby dzieci trafiających do instytucjonalnych form pieczy zastępczej
4. zwiększenie współpracy różnych grup społecznych, instytucji i organizacji pozarządowych

5. podniesienie kwalifikacji zawodowych zatrudnionych asystentów rodzin poprzez udział w szkoleniach, kursach oraz samokształceniu,

6. zwiększenie kompetencji rodzicielskich u rodzin objętych asystenturą,

7. współpraca z Powiatowym centrum Pomocy Rodzinie w zakresie ustalania działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej,

VIII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018

Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2016 został przedstawiony w formie poniższej tabeli.

L.p	Nazwa zadania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pomocy i wsparcia asystenta rodziny	GOPS	2016-2018	Liczba rodzin
2	Tworzenie podnoszenia możliwości kształcenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	GOPS, RCRS Toruń, PCPR	2016-2018	Liczba szkoleń, kursów, warsztatów , liczba uczestników
3	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego m.in. pedagogicznego, prawnego, psychologicznego, poradnictwa rodzinnego, socjoterapeutycznego	GOPS Punkt Konsultacyjno-Poradnia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły	2016-2018	Liczba konsultacji, Liczba osób które skorzystały z porad
4	Współfinansowanie zgodnie z ustawą pobytu dziecka w pieczy zastępczej	Gmina Dobrcz GOPS	2016-2018	Liczba umieszczonych dzieci
5	Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	GOPS, Policja, Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego	2016-2018	Liczba monitorowanych rodzin
6	Współpraca z sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka wychowującego się w rodzinie niewydolnej wychowawczo	Sąd Rejonowy Bydgoszcz, kuratorzy zawodowi i społeczni, GOPS, PCPR, Placówki Oświatowe, Służba Zdrowia	2016-2018	Liczba monitorowanych rodzin.
7	Wspieranie rodzin wielodzietnych-realizacja rządowego programu (Karta dużej Rodziny)	Gmina Dobrcz GOPS	2016-2018	Liczba rodzin, które otrzymały KDR
8	Kierowanie dzieci szczególnie z rodzin dysfunkcyjnych, wieloproblemowych na obozy , kolenie	Kuratorium Oświaty, GOPS, GKRPA	2016-2018	Liczba dzieci

IX. Monitoring Programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrczu. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Wójta Gminy Dobrcz w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy w Dobrczu sprawozdań z realizacji Programu zgodnie z art.179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

X. Podsumowanie

Gminny Program wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin.

Wsparcie rodzin przyniesie pozytywny skutek wówczas, gdy zostaną stworzone warunki dla wyeliminowania negatywnych czynników zakłócających jej rozwój. Szansą na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku jest wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału poprzez zdobycie nowych umiejętności w funkcjonowaniu rodziny.

Szczególnie ważnymi i oczekiwanymi rezultatami niniejszego Programu będzie poprawa relacji rodzinnych i funkcjonowania rodziny w społeczeństwie, zmiana systemu wartości i norm u poszczególnych jej członków. Poza tym oczekuje się wzmocnienia roli i pozycji rodziny, co pozwoli na ograniczenie skali umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej.

Na rodzicach spoczywa główna odpowiedzialność za dziecko, a państwo ma obowiązek to prawo respektować. Nie mniej jednak instytucje publiczne są zobligowane do podejmowania niezbędnych kroków w celu wspomagania rodziny w wypełnianiu tych funkcji, w tym do tworzenia systemu wspierania rodziny.

Przewodniczący
Rady Gminy
Marian Płowczak

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r. poz.332) ustawodawca nałożył na gminy nowe obowiązki w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi, które pozbawione są prawidłowo funkcjonującej rodziny . Celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie planowanych działań. Skuteczna pomoc dla rodziny oraz ochrona dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Zapis art.176 pkt wymienionej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja – 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Przewodniczący
Rady Gminy
Halina Pietrak